

PARTENERI
Institutul de Politici Publice
Mișcarea Europeană din Moldova
Asociația pentru Politică Externă din MoldovaJurnal 7
de Chișinău

Cuvântul

Observatorul
de Nord

GAZETA de SUD

ARGUMENT

(Mai) sunt 55 la sută. Salvați-i!

Sorina Ștefărcă

„Republica Moldova se bucură de o deschidere fără precedent din partea Europei. Dacă nu va da dovadă de coeziune și înțelepciune ca să valorifice acest suport, s-ar putea să nu mai aibă o asemenea șansă a doua oară...”. „De fapt, niciodată”, a fost răspunsul meu, fraza de început fiind parte a unui dialog purtat acum câteva zile, cu un european „bine informat”, într-un avion ce mă ducea spre una dintre capitalele europene. Mă gândeam atunci că, deși respectiva capitală nu se numără printre cele mai „favorabile” ideii de integrare europeană a R. Moldova, avem șanse s-o cucerim prin tenacitate și consecvență. Doar că, după rezultatele ultimului Barometru de Opinie Publică, se pare că tenacitatea și consecvența sunt niște noțiuni ce ne caracterizează din ce în ce mai puțin. Sau, și mai rău, ne caracterizează pe invers - cel puțin, în ceea ce privește mișcarea spre Europa. Cum altfel să explici că 55% se doresc în Uniunea Europeană, iar 56 - în cea Euroasiatică?

Așteptarea obosește, iar uneori chiar omoară. Este un risc ce planează și asupra visului european al moldovenilor. Deocamdată, acesta e ținut în viață de o conducere care nu renunță la vectorul european al țării, declarat atunci când a venit la putere, dar mai ales de cei „55 la sută dintre respondenți” care se încăpățânează să-și vadă viitorul într-o lume civilizată. Nu contează că o fac de dragul liberei circulații, a șansei de a munci în țările europene sau pur și simplu ca tribut adus unor valori de care se simt atașați. Dar, dacă oboseșc și ei să mai aștepte? Așa cum au obosit, în doar câțiva ani, cei care constituiau 25-30 de procente în plus în tabăra pro-europenilor moldoveni?

Într-o societate normală, un referendum „pro” cu 55% este un succes. În R. Moldova, ar fi un succes, dacă o altă cifră, aproape la fel de mare, nu ne-ar duce în altă direcție. Cum e posibil ca aceeași oameni să vrea și una, și alta, trebuie să explice sociologii. Sau psihologii... Ceea ce știu e că trebuie să-i salvăm, urgent, pe cei 55 la sută. Dându-le mai multe speranțe și șanse. Ca să poată și ei, la rândul lor, să salveze Moldova. Pentru aceasta, însă, trebuie ca referendumul „nostru” să aibă loc mai devreme decât referendumul „lor”.

BLESTEMUL INDECIZIEI NAȚIONALE

Ne-am duce și la Vest, și la Est

Lina Grău,

pentru „Obiectiv European”

Cetățenii moldoveni sunt, în mare parte, indeciși și nu știu dacă vor în Uniunea Europeană sau în Uniunea Eurasiatică, doresc menținerea denumirii de „limbă moldovenească” în noua Constituție, nu citesc ziare, dar consideră calculatorul și internetul drept lucruri de primă necesitate în gospodărie. La fel, moldovenii l-ar vota pe comunistul Vladimir Voronin la funcția de președinte al țării, dar au cea mai mare încredere în prim-ministrul Vlad Filat, consideră în mod tradițional că lucrurile merg într-o direcție greșită în Republica Moldova, sunt nemulțumiți de nivelul de viață pe care îl au și nu cred că Guvernul, Președinția și Parlamentul le reprezintă cu adevărat interesele, la fel ca și justiția sau poliția.

Gradul de nemulțumire, în creștere față de luna mai a anului curent, este explicat de autorii ultimului Barometru de Opinie Publică (BOP), făcut public marți, 20 noiembrie, preponderent prin marja de eroare de aproape trei la sută, dar și prin factorul psihologic - moldovenii sunt mai pesimiști acum, în prag de iarnă, decât erau în primăvară, când a fost realizat Barometrul precedent. Totuși, chiar dacă doi din trei cetățeni ai R. Moldova - sau peste 72 la sută - consideră că lucrurile merg într-o direcție greșită, situația pare să se fi îmbunătățit față de acum un an, când această opinie era împărțită de peste 83 la sută din respondenții Barometrului.

Astăzi, la un eventual referendum privind aderarea R. Moldova la Uniunea Europeană, 55 la sută ar vota „pentru”. Iar la un alt eventual referendum, pentru aderarea la Uniunea Eurasiatică ar vota 56 la sută. Ceea ce înseamnă că cel puțin 11 la sută din populație ar vrea să se integreze concomitent și în Vest, și în Est...

➔ Pagina 2

Ana-Felicia Scutelnicu - Premiul I la Festivalul Internațional de Film de la Roma

Filmul de metraj mediu „Panihida”, regizat de moldoveanca Ana-Felicia Scutelnicu, a luat, acum o săptămână, Premiul I la Festivalul Internațional de Film de la Roma, ediția 2012.

Este vorba de o coproducție moldo-germană, a cărei premieră mondială a avut loc în cadrul festivalului din capitala italiană, și care a fost realizată cu suportul financiar obținut

în contextul proiectului Robert Bosch Co-production Prize.

Acțiunea filmului se întâmplă într-un sat din R. Moldova, iar protagoniștii sunt oamenii de la țară care îi joacă pe ei înșiși. Filmul prezintă funeraliile unei bătrâne care i-a lăsat în urmă pe fiul Petru și nepoțica Anișoara. Producătorii pun în lumină explozia de emoții, amintiri și absurdități pe care le trezește vechiul rit

moldovenesc de îngropare a mortului.

Festivalul Internațional de Film de la Roma se află la cea de-a șaptea ediție. Potrivit UNIMEDIA, în acest an

în competiție s-au înscris 64 de lungmetraje, 12 mediu-metraje și 34 de scurtmetraje, la diferite categorii, plus filme prezentate în afara concursului.

„Casa M” - „tânăra speranță” a Asociației Internaționale a Criticilor de Teatru

A 22-a ediție a Festivalului Național de Teatru, desfășurat la București, a adus teatrului din R. Moldova un premiu acordat în premieră. Este vorba de Premiul „Tânăra Speranță” al Asociației Internaționale a Criticilor de Teatru (AICT/IATC), în al cărei Comitet Executiv e prezentă și România, pentru spectacolul „Casa M” - producție a Centrului de Arte „Coliseum” din Chișinău, prezentat în secți-

unea „Teatrul de mâine”. Argumentându-și decizia, criticii au menționat că montarea Luminiței Țăcu - cu Snejana Puică, Mihaela Strâmbeanu, Ina Surdu, Irina Vacarciuc - e „un spectacol puternic, cu o regie minimalistă, dar plină de forță, în stil documentar, cu un mesaj curajos despre realitatea întunecată a abuzurilor suferite de femei în regiunea basarabească și cu o distribuție solidă”.

Ne-am duce și la Vest, și la Est

← Pagina 1

Relațiile cu UE sunt în topul percepției populației, fiind văzute ca cele mai bune de 76 la sută dintre respondenți. Printre avantajele aderării la UE respondenții au bifat dispariția hotarelor și regimul liberalizat de vize, mai multe locuri de muncă, creșterea nivelului de trai, dezvoltarea economiei, creșterea pensiilor și salariilor. Printre dezavantaje se numără creșterea prețurilor și migrația în masă, faptul că vom fi conduși de europeni și vor fi printre cei mai săraci cetățeni ai Europei. În același timp, respondenții cred că ipotetica Uniune Eurasiatică ne-ar putea oferi combustibili mai ieftini, locuri de muncă și piață de desfacere pentru mărfuri moldovenești. Iar ca dezavantaje – faptul că vom fi conduși de ruși și se vor înrăutăți relațiile cu UE. În ceea ce privește aderarea la NATO, în favoarea acestei opțiuni ar vota puțin peste 17%, în timp ce 54,5% dintre cetățenii moldoveni ar fi împotriva, iar 17,5 la sută sunt indeciși în această problemă.

Dintre politicienii externi de cea mai mare popularitate în R. Moldova se bucură președintele rus Vladimir Putin – peste 74%, urmat de cancelarul german Angela Merkel – 52%, președintele SUA Barac Obama – cu aproape 49% și președintele român Traian Băsescu, cu 37,8%. Mai mult de jumătate dintre respondenții sondajului sunt încrezători că UE va reuși să depășească criza economică.

Săraci, dar cu computere și Internet

Securitatea economică continuă să fie problema

principală pentru cetățenii R. Moldova, oamenii fiind îngrijorați în primul rând de sărăcie, creșterea prețurilor, șomaj și viitorul copiilor. Trei din patru respondenți consideră că nu au asigurat un nivel de trai decent. Acest prag al sărăciei rămâne constant în ultimii nouă ani...

Cea mai mare parte a populației - 88 la sută - continuă să se informeze de la televizor. Pentru prima dată radioul, care era tradițional pe locul doi în lista surselor de informații consultate înainte de toate, a cedat această poziție internetului, care a devenit o sursă constantă pentru aproape o treime din populația R. Moldova. Internetul este utilizat preponderent de persoane bine instruite din mediul urban, iar în segmentul de vârstă 18-29 de ani fiecare al doilea se informează preponderent din Internet. Jumătate dintre respondenții Barometrului au spus că au în gospodărie un calculator, dar și conexiune la internet. Arcadie Barboșie, directorul Institutului de Politici Publice, instituție care a organizat sondajul, a constatat cu surprindere că în condițiile în care 75% dintre respondenți spun că nu au bani decât pentru strictul necesar, totuși, 50% au acasă calculator conectat la internet. Ceea ce înseamnă că cel puțin 25 la sută dintre cetățenii moldoveni consideră internetul și calculatorul ca fiind lucruri strict necesare.

Mai bine de jumătate dintre cei care privesc televizorul se informează cel mai des de la „Prime TV”, care retransmite în mare parte programele postului public din Rusia, „Pervii Kanal”. Postul public „Moldova 1” este pre-

Potrivit autorilor Barometrului, moldovenii sunt mai pesimiști în prag de iarnă, decât erau în primăvară, când a fost realizat Barometrul precedent, de aici și creșterea nivelului de nemulțumire...

ferat de 46% dintre respondenți. Urmează PRO TV, cu peste 23%, „Jurnal TV” cu aproape 15%, TV 7 - cu 14% și „Publika TV” - cu 11,6%. Aproape jumătate dintre respondenți sunt de părere că accesul la informație e în mare/foarte mare măsură liber în R. Moldova.

Vrem Constituție nouă!

Mai bine din jumătate din respondenții sondajului – 50,3 la sută – consideră că R. Moldova are nevoie de o nouă Constituție, care să fie adoptată de popor la referendum. Totuși, constată Arcadie Barboșie, discuțiile despre noua Lege Supremă poate aduce noi clivaje și dezbinare în societate. Unul dintre factori ar fi denumirea limbii oficiale – 65% consideră că denumirea limbii în noua Constituție ar trebui să rămână „moldovenească”, în timp ce aproape 23% cred că aceasta trebuie să fie schimbată că „româna”, iar 7,6% - în „moldovenească (română)”.

Un alt potențial factor de clivaj este statutul de

neutralitate – 73 la sută vor să mențină acest statut, în timp ce 17,4 la sută dintre respondenți spun că R. Moldova ar trebui să renunțe la acest statut. Unul dintre aspectele unde cei chestionați sunt aproape unanimi este modalitatea de alegere a președintelui – peste 90 la sută spun că șeful statului trebuie ales prin vot direct de către popor.

Biserica și Partidele, la polurile opuse ale încrederii

Patru din cinci respondenți au în continuare foarte mare încredere în Biserică. În presă au încredere puțin peste jumătate dintre cetățenii moldoveni - 55 la sută. Autoritățile locale se bucură de încrederea a peste 47 la sută din populație, iar armata – a 43 la sută. În coada „listei încrederii” sunt partidele politice (14%), justiția (14,8%), Parlamentul (18,7%) și sindicatele (19,7%).

Dacă mâine s-ar alege președintele, majoritatea – peste 19 la sută – ar vota pentru comunistul Vladimir Voronin. Actualul premier Vlad Filat

ar fi preferat pentru funcția supremă în stat de 16,6 la sută dintre votați, urmat de președintele Parlamentului, Marian Lupu (9,9%). Contrar acestor cifre, cea mai mare încredere cetățenii o au totuși în premierul Vlad Filat (45%), urmat de primarul de Chișinău, Dorin Chirtoacă, primvicepreședinte al Partidului Liberal (35,5%), Vladimir Voronin (32,8%) și Marian Lupu (27,6%). Este curios că nici un alt membru marcant al Partidului Comuniștilor nu se regăsește în topul încrederii cetățenilor.

Dacă mâine ar avea loc alegeri în Parlament, fiecare al treilea cetățean moldovean nu ar veni la alegeri sau nu ar ști cu cine să voteze. Din totalul respondenților care și-au exprimat totuși o opțiune electorală, cea mai mare parte au ales Partidul Comuniștilor, căruia i-ar fi revenit la eventualele alegeri 34,7 la sută din voturi. Partidul Liberal Democrat al premierului Vlad Filat s-ar plasa pe locul doi,

Sondajul a fost realizat de către Centrul de investigații sociologice și marketing CBS-AXA în perioada 30 octombrie-12 noiembrie pe un eșantion de 1237 persoane din 88 de localități, eroarea maximă fiind de 2,8 la sută.

cu 31% din sufragii. Partidul Democrat al lui Marian Lupu ar acumula 15,8%, iar Partidul Liberal al lui Mihai Ghimpu – 12,8 la sută. Alte partide nu ar intra în Parlament.

Potrivit lui Arcadie Barboșie, din primăvară se constată o creștere în sondaje de câteva procente a PLDM și PD, iar PCRM și PL au înregistrat o anumită scădere.

Note pentru Guvernul Filat

Printre cele mai importante probleme care trebuie rezolvate în R. Moldova respondenții sondajului au numit ridicarea nivelului de trai a populației, dezvoltarea economiei, întărirea ordinii și lupta împotriva corupției. Activitatea Guvernului Filat este apreciată ca fiind foarte bună de 5 la sută dintre ei chestionați și destul de bună - de 22,1 la sută. Potrivit altor 46%, prestația actualului Executiv nu este nici bună, nici rea, iar aproape 22 la sută sunt nemulțumiți de Guvern.

În același timp, 30 la sută din respondenți consideră că, de când actualul Guvern este la putere, corupția a crescut, iar aproape 44 la sută spun că aceasta a rămas la fel. Doar puțin peste 15 la sută percep corupția ca fiind în scădere.

Un sfert din respondenți consideră că activitatea Guvernului AIE este mai bună decât cea a guvernării comuniste, în timp ce 31 de procente spun că nu văd nicio diferență, iar 32% afirmă că actualul Guvern lucrează mai rău decât cel comunist.

ECONOMIE

Asistența UE va fi orientată către domeniile prioritare identificate de Guvern

Independența justiției, educația profesională, dezvoltarea infrastructurii și a întreprinderilor mici și mijlocii mai ales în spațiul rural și în domeniul businessului non-agricol, dezvoltarea sectorului energetic și crearea de parcuri industriale, dar și accesul la surse de finanțare mai ieftine și atragerea de investiții străine sunt printre prioritățile de cooperare dintre R. Moldova și partenerii săi occidentali.

Prioritățile de cooperare dintre RM și UE pentru perioada 2012-2020 au fost trasate de oficiali din Ministerul Economiei la Chișinău în cadrul unei întrevederi cu Misiunea de programare a Comisiei Europene. Asistența acordată de UE în următorii ani va fi oferită pe anumite domenii prioritare, domenii care vor fi identificate de oficialii moldoveni, reieșind din angajamentele pe care R. Moldova la va avea în cadrul viitorului Acord de asociere

cu UE și a viitorului Acord de liber schimb. Ministrul Economiei, Valeriu Lazăr, a propus ca această asistență să fie direcționată către anumite priorități care, odată soluționate, vor contribui semnificativ la creșterea economică și reducerea sărăciei.

Unul dintre cele mai importante domenii în acest sens este justiția. „Nu putem avea o economie de succes fără o justiție calitativă pe toate nivelurile”, spune Valeriu Lazăr. Potrivit lui, necesitatea reformării sistemului judiciar derivă și din interesul economic al antreprenorilor. Al doilea sector prioritar este sistemul educațional. „Capitalul uman este unul dintre puținele „active” ale țării. Sistemul educațional trebuie racordat la cerințele actuale ale pieții muncii. Investitorii spun că în R. Moldova există un deficit de specialiști calificați. Totodată, trebuie să punem accent și pe programe educaționale pentru antreprenori”, a spus Valeriu Lazăr. O altă prioritate este și

sporirea accesului la finanțare pentru proiectele de infrastructură economică, care vor susține continuarea programelor de dezvoltare și suport al întreprinderilor mici și mijlocii. La fel de importantă este dezvoltarea sectorului energetic, în particular proiectul UE „Energie și biomasă”. La fel de importantă este integrarea R. Moldova în piața energetică europeană și dezvoltarea interconexiunilor energetice. În ceea ce privește sectorul industrial, Valeriu Lazăr pune accent pe crearea de parcuri industriale, promovarea parteneriatelor publice-private și atragerea unor investitori industriali străini strategici și a corporațiilor internaționale.

Șeful Misiunii de programare a Comisiei Europene, Sirel Kaido, a declarat că pe lângă programele de asistență care sunt acum în derulare, R. Moldova ar putea chiar lua parte la unele programe interne ale UE, dar și la cele de cooperare transfrontalieră și regională.

BERD – infrastructură, energie, acces la finanțare

În ceea ce privește cooperarea cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), Chișinăul își vede prioritățile în dezvoltarea infrastructurii, eficiența energetică și accesul la finanțare.

Ministrul Lazăr a discutat aceste aspecte în cadrul unei alte întâlniri recente cu directorul reprezentanței BERD în R. Moldova, Julia Otto.

Referindu-se la viitoarele proiecte destinate infrastructurii, oficialul moldovean a precizat că acestea trebuie să țintească dezvoltarea regională. „În contextul actual, în care fenomenul migrației este încă unul important, trebuie să întreprindem măsuri cât mai urgente de stopare a acestui fenomen. Preocuparea mea este diversificarea activității econo-

mice în zonele rurale, ceea ce va asigura locuri de muncă și salarii competitive pentru oamenii de la sate, acasă la ei. Iar acest lucru nu este posibil fără a avea drumuri bune și utilități în regiuni”, a subliniat Valeriu Lazăr. O altă prioritate de cooperare cu BERD este și accesul la finanțare pentru întreprinderi, în special pentru cele mici și mijlocii. În context, directorul reprezentanței BERD, Julia Otto, a promis că instituția va analiza posibilitatea dezvoltării unor proiecte ce vor viza facilitarea accesului la finanțare pentru IMM-uri.

R. Moldova a devenit membru al BERD în mai 1992. Până în prezent au fost semnate 90 proiecte în valoare de 700 mln euro în special pe domeniul financiar-bancar, pe infrastructură, agrobusiness și sectorul energetic.

Dirk Schuebel:

„Acum trei ani, aveam dubii mari. Astăzi am o presimțire bună”

Dirk Schuebel s-a arătat mulțumit de alegerea șefului SIS, a remarcat demararea reformei justiției și a mărturisit că așteaptă rezultate importante de la Viorel Chetraru, despre care a aflat că are planuri mari pentru Centrul Național Anticorupție. Totodată, Ambasadorul UE le-a arătat jurnaliștilor diploma primită de la Asociația obștească „Personalitatea”, care la 14 noiembrie l-a declarat pe Dirk Schuebel „Prietenul țării”, la nominalizarea „Personalitatea țării”.

„Pentru R. Moldova, cea mai gravă problemă continuă să fie corupția”, a declarat săptămâna trecută, în cadrul unei conferințe de presă dedicată stadiului actual al relațiilor moldo-comunitare, Excelența sa Dirk Schuebel, Ambasadorul Uniunii Europene la Chișinău.

Însă eradicarea fenomenului corupției, potrivit oficialului european, va fi posibilă doar atunci când vor fi efectuate schimbări majore în toate instituțiile de stat ale țării. „O faceți nu de dragul Europei, ci, înainte de toate, pentru binele vostru, al cetățenilor”, a menționat Dirk Schuebel.

Pentru a reuși în acest sens, autoritățile de la Chișinău trebuie să profite din plin de stabilitatea politică survenită odată cu alegerea președintelui țării,

fapt salutat de Bruxelles. Totodată, Ambasadorul UE a apreciat evoluțiile recente de la Centrul Național Anticorupție (CNA) și Ministerul Afacerilor Interne (MAI). „Sunt mulțumit de mersul reformelor începute la MAI. Tot mai des vedem, în buletinele de știri, cazuri de combatere a criminalității. La fel de impresionant sunt rezultatele Operațiunii „Noaptea albe”, desfășurată de Direcția Poliție Rutieră a MAI. Cred că lucrurile au început să se miște spre bine în cadrul acestei instituții și, chiar dacă sunt doar de câteva luni în funcție, și ministrul de Interne, și șeful Poliției Rutiere au dovedit că, dacă există voință, pot fi făcute lucruri importante într-un timp scurt”, a spus oficialul european. El a reiterat faptul că reformele trebuie să continue în domeniul vamal, fiscal și în

procuratură. „Corupția nu poate fi combătută, dacă se va reforma doar o instituție - schimbările trebuie făcute concomitent în mai multe domenii. Vom crede că se duce o luptă permanentă cu fenomenul corupției doar atunci când cetățenii vor vedea cazuri concrete de elucidare a acestora, cu sancțiuni și pedepse aplicate celor vinovați, indiferent dacă sunt oficiali, funcționari ori cetățeni de rând”, a spus Ambasadorul UE la Chișinău.

Republica Moldova va continua să primească ajutor financiar european

În cadrul aceleiași conferințe, Dirk Schuebel a spus că UE așteaptă implementarea Legii privind egalitatea de șanse începând cu 1 ianuarie 2013, iar în ceea ce privește liberalizarea regimului de vize, „are o

presimțire bună”. „Cred în succesul R. Moldova. Când am venit acum trei ani în această țară, aveam dubii mari. Acum nu mai am”, a mărturisit Ambasadorul UE la Chișinău. Totuși, el a menționat că, pentru a realiza acest deziderat, Moldova va avea de convins 28 de state membre ale UE, inclusiv Croația. „Autoritățile moldovenești au trecut la a doua etapă de negocieri în privința liberalizării regimului de vize, însă decizia oficială în această privință va fi luată în viitorul apropiat. E dificil pentru mine să spun când vor fi încheiate negocierile dintre UE și R. Moldova. Obținerea regimului liberalizat de vize cu UE până la sfârșitul anului 2013 nu este un lucru imposibil, dar e foarte greu”, a spus Dirk Schuebel. Oficialul european a reiterat faptul că un regim liberalizat de vize ar însemna ca cetățenii moldoveni să poată călători liber în spațiul Schengen pentru o perioadă de trei luni consecutiv. El a specificat însă că regimul liberalizat de vize nu înseamnă și dreptul de a munci în respectivele țări.

În final, Dirk Schuebel a reiterat faptul că, deși bugetul UE constituie un subiect de dispute în ultima vreme, țara noastră va continua să beneficieze de un suport financiar considerabil. „R. Moldova este unul dintre liderii Parteneriatului Estic, de aceea, va continua să primească ajutor financiar din partea Uniunii Europene pentru a putea finaliza reformele începute”, a spus Ambasadorul UE la Chișinău.

Lilia Zaharia,
Asociația Presei
Independente

Planul de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize intră în etapa a doua

Miniștrii Afacerilor Externe ai Uniunii Europene au fost de acord ca R. Moldova să treacă la a doua fază de îndeplinire a Planului de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize. Acest fapt este menționat în concluziile luate luni, 19 noiembrie, în cadrul ședinței Consiliului de Afaceri Externe al UE.

În textul documentului se spune că Planul de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize pentru R. Moldova a fost prezentat în ianuarie 2011. De atunci, Comisia Europeană a publicat trei rapoarte privind îndeplinirea de către R. Moldova a primei etape a

acestui plan. „Bazându-ne pe aceste rapoarte, Consiliul este de acord cu rezultatele că R. Moldova a îndeplinit toate criteriile de control din cadrul primei faze a Planului de acțiuni și a decis să înceapă estimarea criteriilor de control stabilite pentru cea de-a doua fază”, se anunță în document. Totodată, Consiliul UE a invitat Comisia să continue susținerea R. Moldova în realizarea Planului de acțiuni și să raporteze despre realizarea acestuia, inclusiv ținând cont de studiul Comisiei privind impactul migrațional și de securitate. De asemenea, Consiliul a reconfirmat angajamentul UE pentru obiectivul comun de liberalizare

a vizelor pentru cetățenii R. Moldova, odată cu îndeplinirea condițiilor Planului.

Planurile de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize, pentru țările ce fac parte din Parteneriatul de Est, sunt divizate în două faze. În prima fază, țara trebuie să implementeze modificările necesare în legislația în vigoare, iar cea de-a doua - să asigure punerea în aplicare a modificărilor legislative efectuate. Pentru faza a doua, R. Moldova intenționează să prezinte primul raport în decembrie 2012.

(A. 5.)

OFICIAL. ȘI PE SCURT

Despre procesul de integrare, cu Ambasadorii țărilor UE

Prim-ministrul Vlad Filat a avut luni, 19 noiembrie, o întrevedere cu ambasadorii UE acreditați în R. Moldova și cu Ambasadorul SUA la Chișinău. S-a discutat un spectru larg de subiecte, cum ar fi: implementarea reformelor și a agendei de integrare europeană a R. Moldova, procesul de reglementare a conflictului transnistrean și perspectivele dezvoltării economice a țării noastre, inclusiv în contextul ultimei misiuni a FMI și a evenimentelor ce vizează domeniul energetic. Premierul a făcut o trecere în revistă a acțiunilor întreprinse în domeniile respective, a menționat progresul înregistrat în dialogul moldo-comunitar în ceea ce ține de negocierea Acordului de Asocierie, inclusiv privind instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător, și implementarea Planului de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize. În acest context, Vlad Filat a subliniat că vizita la Chișinău a Președintelui Comisiei Europene, Jose Manuel Barroso, planificată pentru 29-30 noiembrie 2012,

e una foarte importantă pentru Moldova.

Un subiect aparte al discuției l-a constituit procesul de reglementare transnistreană. Premierul a subliniat rolul inestimabil al partenerilor implicați în acest proces deloc simplu, inclusiv prin expertiza oferită în vederea soluționării problemelor cotidiene de pe agenda discuțiilor grupurilor de lucru. La rândul lor, reprezentanții corpului diplomatic s-au interesat de nivelul de implicare a reprezentanților regiunii de est a țării în procesele nominalizate. În context, premierul a menționat că, urmare a acțiunilor întreprinse în această direcție, reprezentanții Tiraspolului participă la negocierile Acordului de Liber Schimb cu UE și au luat parte la întrunirea Comisiei interguvernamentale moldo-ruse, care s-a desfășurat recent la Chișinău. În finalul întrevederii, diplomații europeni și-au exprimat deplina susținere pentru R. Moldova pe calea modernizării și a dezvoltării multidimensionale.

Cooperarea moldo-germană, un succes pe diverse paliere

O delegație a Fundației „Friedrich Ebert” (FES) s-a întâlnit, recent, cu președintele Parlamentului R. Moldova, în cadrul unei vizite pe care a avut-o la Chișinău. Astăzi „Friedrich Ebert” - care e cea mai veche fundație politică din Germania - își desfășoară activitățile în peste 100 de țări, inclusiv în R. Moldova, prin intermediul Biroului FES din România, și servește valorile fundamentale ale democrației sociale, în favoarea unei politici pentru libertate, solidaritate și echitate socială.

Spicherul Marian Lupu și-a exprimat recunoștința pentru implementarea diferitelor proiecte și programe FES în R. Moldova, care au drept scop promovarea democrației, a statului de drept, dezvoltarea unei societăți civile active. Potrivit Președintelui Parlamentului, cooperarea cu Fundația „Friedrich Ebert” se înscrie în ansamblul relațiilor

bilaterale moldo-germane, care cunosc o dinamică impresionantă. Marian Lupu a accentuat faptul că Republica Federală Germania, stat lider al UE, prezintă un interes special pentru R. Moldova și este un partener strategic pentru țara noastră. Recenta vizită la Chișinău a Cancelarului Angela Merkel a fost una cu adevărat istorică și semnifică suportul masiv al Germaniei pentru parcursul european al R. Moldova, a afirmat Președintele Parlamentului.

Max Breandl, coordonator al Birourilor FES din România, R. Moldova, Slovenia, Croația, Ungaria și Bulgaria, a afirmat că Fundația pe care o reprezintă va intensifica eforturile pentru a extinde cooperarea cu R. Moldova și va acorda tot sprijinul pentru accelerarea proceselor democratice care au loc în țara noastră.

(A. 5.)

De fiecare dată când e întrebat despre perspectivele soluționării problemei transnistrene, prim-ministrul Vlad Filat declară că este gata să zboare și pe Lună, dacă acest lucru va contribui la reintegrarea R. Moldova. Își dorește oare dl Filat să repete aventurile Baronului Munchausen? Cu certitudine, nu. Prim-ministrul este un politician experimentat, pragmatic, rațional, nicidecum un aventurier. Vorbind metaforic, el vrea să ne spună că este decis să facă tot ce-i stă în puteri pentru a soluționa acest conflict.

Victor Chirilă,
director executiv al Asociației
pentru Politica Externă

Va zbura sau nu pe Lună prim-ministrul Filat?

Moscova și Tiraspolul vor un răspuns convingător...

Care sunt limitele compromisurilor și ale concesiilor?

De altfel, fără a „zbura pe Lună”, prim-ministrul Filat a reușit să ne convingă că poate realiza progrese chiar și în actualul context, când părțile sunt în continuare pe poziții diametral opuse cu privire la viitorul regiunii transnistrene. Faptele vorbesc de la sine. Bunăoară, în pofida antipatiei sale personale față de Igor Smirnov, cea mai odioasă figură din regiunea transnistreană, Vlad Filat a inițiat dialogul cu acesta. De asemenea, s-a împrietenit cu noul lider de la Tiraspol, Evgheni Șevciuk. În acest fel, a reușit să re-demareze dialogul dintre Chișinău și Tiraspol, să faciliteze relansarea negocierilor în formatul „5+2”, să-i elibereze din închisorile de la Tiraspol pe Ernest Vardanean, Ilie Cazac și Alexandru Ursu, să reia transportul feroviar de pasageri și de mărfuri prin regiunea transnistreană, să relanseze activitatea grupurilor sectoriale și lista succesorilor poate continua.

Pentru Moscova și Tiraspol, însă, determinarea prim-ministrului Filat de a „zbura pe Lună” pentru a rezolva problema transnistreană înseamnă mai degrabă flexibilitate și deschidere largă pentru compromis sau/și concesiile. Din acest punct de vedere, putem spune ca nivelul așteptărilor ruse și transnistrene a fost ridicat, volens-nolens, foarte sus. Totuși, judecând după evoluțiile din ultimele trei luni, putem conchide că nici Moscova, nici Tiraspolul nu cred că dl Filat este gata să zboare atât de departe. Ambele, prin urmare, vor un răspuns convingător la întrebarea - va zbura sau nu pe Lună dl prim-ministru al Republicii Moldova? Altfel spus, care sunt limitele

compromisurilor și concesiilor pe care dânsul ar putea să le facă?

Presiuni concertate dinspre Moscova și Tiraspol

În ultimul timp, Moscova și Tiraspolul și-au multiplicat presiunile asupra Chișinăului. Scopul lor este să determine autoritățile moldovene să facă o serie de concesiile cu bătaie lungă pentru viitorul Republicii Moldova și al regiunii transnistrene - concesiile care, odată acceptate sau respinse, vor marca inclusiv hotarele „zborului pe Lună”, anunțat de prim-ministrul Vlad Filat...

Astfel, Moscova a cerut Chișinăului - dacă vrea gaz ieftin - să renunțe la pachetul 3 energetic al Comunității Energetice Europene, precum și să accepte deschiderea unui consulat al Federației Ruse la Tiraspol. La rândul său, Tiraspolul cere recunoașterea independenței sistemului bancar din regiune; a plăcuțelor de înmatriculare a mașinilor din regiunea transnistreană purtând însemnele unei entități statale inexistente; iar - pentru cetățenii ruși sau ucrainenii rezidenți permanenți în regiunea transnistreană - recunoașterea dreptului de a călători pe teritoriul Republicii Moldova fără a avea permisiune de reședință permanentă pe teritoriul țării, așa cum o cere legea internă, acordurile bilaterale și practica internațională. De asemenea, Tiraspolul condiționează deschiderea circulației pe podul de la Gura Băcului de recunoașterea acelorași plăcuțe de înmatriculare a mașinilor transnistrene și de accesul transportatorilor din regiune la transportul internațional de mărfuri care, fără doar și poate, ar atrage

după sine recunoașterea autorizațiilor eliberate în acest sens de către administrația de la Tiraspol.

În căutarea inexistentului compromis transnistrean

În timp ce Chișinăul promovează politica pașilor mici de consolidare a încrederii între cele două maluri ale Nistrului, Moscova își consolidează controlul direct asupra structurilor de securitate din regiunea transnistreană, detașându-l la Tiraspol pe colonelul FSB Evgheny Petrușin, în calitate de prim-adjunct al președintelui Comitetului Securității de Stat - postură ce-i permite să aibă în subordine directă trupele de elită ale KGB-ului transnistrean. În paralel, Kremlinul își întărește prezența militară în regiune, echipând contingentul militar rus de peste Nistru cu echipament militar modern, nespecific forțelor de menținere a păcii. Astfel, au fost aduse nu doar automobile noi, dar și armament de infanterie destinat operațiilor de asalt, precum lansatoare de grenade și puști cu lunetă. De asemenea, trupele ruse și cele transnistrene organizează aplicații comune care includ scenarii militare de „menținere a păcii” cu debarcări sau atacuri de pe apă. Întrebarea logică este pe cine vor să atace: România, Ucraina sau, poate, Turcia?

La rândul său, Tiraspolul și-a întărit critica la adresa Chișinăului, învinuind autoritățile moldovene de lipsa de cooperare, deschidere, disponibilitate pentru compromis etc. Evgheni Șevciuk și Nina Ștanski acuză Chișinăul că nu răspunde corespunzător la concesiile făcute de Tiraspol. Dar care sunt aceste concesiile? S-a schimbat ceva

radical în dialectica și paradigma conflictului? Poate fi considerată concesiile anularea taxei de 100% la „importul” de mărfuri de pe malul drept al Nistrului, care a fost

Este puțin probabil că Vlad Filat va face dlui Șevciuk compromisuri sau/și concesiile cu orice preț - refuzul Chișinăului de a renunța la pachetul 3 energetic e grăitor în această privință.

Foto: Constantin Grigoriță

impusă în mod masochist de ex-liderul transnistrean Igor Smirnov, iar recent reimpusă de însuși dl Șevciuk? Poate fi considerată concesiile eliberarea din temnițele transnistrene a cetățenilor Republicii Moldova - Ernest Vardanean, Ilie Cazac și Alexandru Ursu, care au fost deținuți ilegal cu încălcarea flagrantă a drepturilor fundamentale ale omului? Este o concesiile făcută Chișinăului reluarea transportului feroviar de pasageri și mărfuri prin regiunea transnistreană? Sau poate însăși reluarea dialogului este o concesiile? Au fost retrase trupele transnistrene din Zona de Securitate, așa cum prevede Acordul cu privire la principiile de reglementare pașnică a conflictului din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, semnat între Chișinău și Moscova la 21 iulie 1992? Au fost desființate posturile de grăniceri transnistreni create contrar aceluiași Acord? Reprezintă oare deschiderea virtuală a Tiraspolului, pe Facebook, o deschidere reală a acestei regiuni?

„Zborul pe Lună” nu poate fi unilateral și necondiționat

Acuzațiile Tiraspolului sunt, fără îndoială, ipocrite

prim-ministrul Vlad Filat să accepte un astfel de joc? Greu de crezut. Mai mult decât atât, e puțin probabil că în actualul context dl Filat va „zbura pe Lună”. Adică, este puțin probabil că dânsul va face dlui Șevciuk compromisuri sau/și concesiile cu orice preț. De fapt, refuzul Chișinăului de a renunța la pachetul 3 energetic e grăitor în această privință.

Un „zbor pe Lună” anunțat unilateral, tranșant și necondiționat riscă să încurajeze și mai mult pretențiile Moscovei și Tiraspolului, să facă și mai vulnerabil Chișinăul, la masa de negocieri, forțând negociatorii noștri să se afle într-o poziție de permanentă apărare. Drept urmare, negocierile vor bate pasul pe loc. Pentru a evita o atare situație „zborul pe Lună” ar trebuie să fie comun, ceea ce înseamnă deschidere și voință egală din ambele părți pentru compromis sau/și concesiile, inclusiv în domeniul politic și de securitate. Or, atâta timp cât dl Șevciuk preferă să zboare doar până la Moscova, iar dna Ștanski preferă o cursă de viteză pe motocicletă cu dl Rogozin, „zborul pe Lună”, anunțat de dl Filat, este foarte riscant. Desigur, cine nu riscă, nu bea șampanie. Totuși, în cazul de față, ar fi mai bine să rămânem cu picioarele pe pământ, decât să ne avântăm într-un neant fără repere și orizonturi.

pentru că
ignora
un lucru
esențial,
și anume:
compromisurile pe care dl Șevciuk și dna Ștanski le așteaptă de la Chișinău în sectoarele bancar, economic, transport etc. au implicații politice și, prin urmare, nu pot fi făcute fără a răspunde la întrebarea-cheie - încotro ne îndreptăm? Acceptarea oarbă de către Chișinău a compromisurilor și concesiilor solicitate de Moscova și Tiraspol, fără a avansa concomitent în negocierea reglementării politice a conflictului, ar însemna să joci „ruleta rusească” cu un revolver oferit prietenesc de Dmitri Rogozin. Este gata

PENTRU AL TREILEA AN CONSECUTIV Timp de o săptămână, cehii uită de bere și beau vin moldovenesc

La 14 noiembrie, pentru al treilea an consecutiv, la Praga a fost inaugurată „Săptămâna vinurilor moldovenești”, eveniment organizat în comun de către importatorii cehi, companiile producătoare și Ambasada R. Moldova. Ceremonia a fost deschisă de ambasadorul R. Moldova, Excelența sa Ștefan Gorda, fiind precedată de o conferință de presă care a întrunit peste 50 de jurnaliști, inclusiv redactorul-șef al celei mai prestigioase reviste cehe de specialitate, „Sommelier”.

Standurile producătorilor moldoveni au fost vizitate de peste o mie de oaspeți, care au degustat vinuri și divinuri, și au discutat direct cu managerii companiilor noastre - Cricova, Cimișlia, Acorex-vin, Migdal-P, Dionisos-Mereni, Stăuceni, Basavin, Chateaux Vartely, Albastrele wines, Bostavan, Romanești, precum și partenerul ceh, „MoldvinCz”. Printre cei care au gustat un pahar de vin moldovenesc au fost membri ai corpului diplomatic, conducători din ministerele și departamentele guvernamentale, parlamentari și reprezentanți ai conducerii municipale Praga, reprezentanți ai diasporei, oameni de afaceri, reprezentanți ai băncilor și ai rețelelor de magazine, restaurante și hoteluri. Iar ansamblul „Kodjeanka”, al moldovenilor din Cehia, a oferit publicului un program de cântece și dansuri moldovenești.

„Săptămâna vinurilor moldovenești” a fost organizată minuțios de către angajații ambasadei, totul fiind gândit până la ultimul detaliu - transportarea vinu-

Ambasadorul Ștefan Gorda (stânga) alături de un mare cunoscător al vinurilor moldovenești - dr. Lubos Barta, redactor-șef al revistei „Sommelier” (dreapta)

rilor din R. Moldova, închirierea și amenajarea localurilor, difuzarea invitațiilor. Totodată, reprezentanța diplomatică a țării noastre a intervenit direct pe lângă autoritățile cehe în vederea îndeplinirii rapide a procedurilor vamale, pentru a face posibilă sosirea în termen a producției vinicole care urma să fie prezentată spre degustare.

În seara zilei de 13 noiembrie, în incinta restaurantului „Cerna Labudi” din Praga, sub compania-

mentul unui duet de muzică de cameră, a avut loc o serată corporativă, în cadrul căreia toți cei unsprezece producători de vinuri din R. Moldova, participanți la „Săptămâna vinurilor moldovenești”, au avut ocazia să-și proiecteze, pe un ecran special amenajat, spoturile de promovare și să-și prezinte vinurile în fața unei audiențe mai restrânse, formată din reprezentanți ai cercurilor de afaceri din Cehia. Printre cei prezenți s-a numărat și dl Lubos Barta,

redactorul-șef al celei mai prestigioase reviste cehe la tematica vinurilor, „Sommelier”. Jurnalistul-expert în degustarea vinurilor i-a înmănat Ambasadorului Ștefan Gorda un set de ediții ale revistei în care, pe parcursul ultimilor doi ani, au fost prezentate vinurile moldovenești, tradițiile culinare și atracțiile turistice ale țării noastre.

Ziua de 14 noiembrie a debutat cu o conferință de presă. Timp de o oră și jumătate, Ambasadorul Ștefan Gorda, importatorii cehi și reprezentanții companiilor vinicole moldovenești le-au vorbit celor peste 50 de jurnaliști despre evoluția relațiilor de afaceri moldo-cehe și despre perspectiva de dezvoltare a colaborării în domeniul viticol. „R. Moldova dorește să intre în UE, fără complexe de inferioritate, cu tot ce are mai bun cultura noastră, tradiția seculară de fabricare a unor produse de calitate, corectitudinea și deschiderea către alte piețe și culturi ale popoarelor europene”, a declarat, în cadrul conferinței de presă, Ambasadorul Ștefan Gorda.

Inaugurarea oficială a

„Săptămânii vinurilor moldovenești” a avut loc, tradițional deja, în Sala Majakovski a Casei Naționale - Narodny Dum na Vinohradech. Și de această dată evenimentul a beneficiat de o atmosferă festivă, prin spațiul și decorul cu totul aparte al sălii, prezența în număr mare a prietenilor R. Moldova în Republica Cehă și, bineînțeles, aroma irepetabilă a vinurilor noastre. Atmosfera a fost una prietenească, invitații fiind surprinși de varietatea produselor vinicole prezentate de cei unsprezece producători, iar doritorii au putut să încheie înțelegeri privind achizițiile unor loturi de vinuri preferate chiar în timpul festivității. Iar, în săptămâna ce a urmat, importatorii cehi au organizat acțiuni de promovare a vinurilor moldovenești și în alte trei regiuni ale Republicii Cehie. Este un detaliu ce le inspiră optimism atât participanților, cât și organizatorilor, mai ales în situația în care acest eveniment de amploare se desfășoară exclusiv datorită efortului acestora.

Andreea Ștefan

A fost lansată cursa aeriană cargo Praga- Chișinău

La 15 noiembrie, pe Aeroportul Internațional Chișinău a fost inaugurată cursa aeriană regulată pe ruta Praga-Chișinău. La eveniment au participat prim-ministrul R. Moldova, Vlad Filat, Ambasadorul Republicii Cehe în țara noastră, Jaromír Kvapil și directorul executiv al Companiei „Czech Airlines Cargo”, Jan Grabmuller.

Cursele cargo se vor efectua de două ori pe săptămână pe o aeronavă de tip ATR 72-200, capacitatea de transportare a aeronavei fiind de 7000 kg.

Premierul Vlad Filat a declarat că lansarea oficială a curselor regulate cargo din Praga spre Chișinău este o premieră pentru țara noastră și reprezintă unul dintre beneficiile palpabile ale liberalizării spațiului aerian dintr-o perspectivă europeană. „Este o oportunitate foarte bună pentru serviciile prestate în R. Moldova, ce țin de poștă, dar și pentru agenții economici autohtoni în procesul de transportare a produselor”, a menționat Vlad Filat. Totodată, prim-ministrul și-a exprimat convingerea că, de acum încolo, compania cehe va contribui la dezvoltarea serviciilor de transport, nu doar de marfă, iar pe viitor se va extinde și în transportul de pasageri.

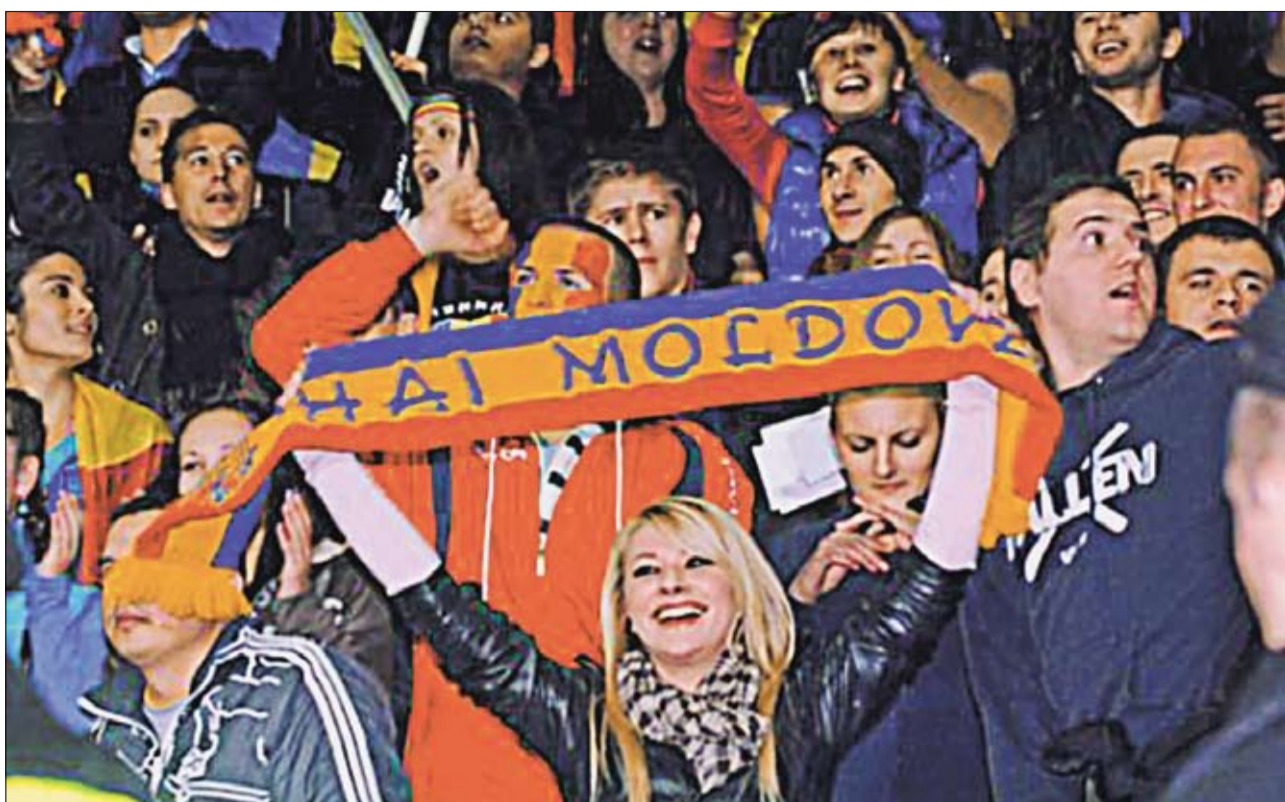
La rândul său, Ambasadorul Republicii Cehe, Jaromír Kvapil, a menționat că această cursă e una binevenită în contextul în care volumul schimburilor comerciale moldo-cehe a crescut considerabil în ultimii trei ani. „Sper că, odată cu lansarea acestor curse regulate, volumul de schimburi comerciale reciproce dintre țările noastre se va mări. Acest proiect este ceva foarte concret, care aduce R. Moldova și mai aproape de UE, acolo unde este locul acestui stat”, a spus Jaromír Kvapil. Directorul Companiei „Czech Airlines Cargo”, Jan Grabmuller, a declarat că este onorat să reprezinte prima companie-cargo cehe în R. Moldova. „Am studiat potențialul și condițiile existente din R. Moldova și am hotărât să asigurăm, prin intermediul aeroportului principal de la Praga, o conexiune nu doar cu UE, ci și cu întreaga lume”, a spus Jan Grabmuller.

(A. Ș.)

Ca și multe alte elemente ce fac dovada unui management modern al statului, vreme îndelungată noțiunea de „politici publice” a lipsit cu desăvârșire din vocabularul cetățenilor, dar și al celor care fuseseră desemnați să conducă R. Moldova. Odată cu trecerea timpului, guvernările care s-au perindat la cârma țării au înțeles - într-o măsură mai mare sau mai mică, în funcție de dorință și... culoare - că un stat are nevoie de un concept de dezvoltare pe termen scurt, dar mai ales pe termen lung. Astfel, pas cu pas, politicile publice - căci ale lor sunt rolul și misiunea de a trasa aceste concepte de dezvoltare - s-au încetățenit în maniera de a gândi și acționa a funcționarilor publici moldoveni, în a căror sarcină stă elaborarea direcțiilor și modalităților de evoluție a țării. Cert este că, din toamna lui 2009, politicile publice sunt la baza actului de guvernare, exercitat de Cabinetul de Miniștri desemnat de Alianța pentru Integrare Europeană.

Victor Bodiu,
Secretar General al Guvernului,
pentru „Obiectiv European”

Prioritatea numărul 1 a Executivului actual este integrarea europeană și rezultă din însăși denumirea programului său de guvernare - „Integrarea Europeană: libertate, democrație, bunăstare”

Politicile publice, axa pe care se construiește O GUVERNARE EUROPEANĂ

În cadrul Guvernului R. Moldova, procesul de planificare a politicilor publice și de elaborare a documentelor de politici este coordonat de către Cancelaria de Stat, autoritatea publică ce asigură organizarea activității Cabinetului de Miniștri întru realizarea de către acesta a politicii interne și externe a statului, în conformitate cu prioritățile programului de guvernare. **Iar prioritatea numărul 1 a Executivului actual este integrarea europeană și rezultă din însăși denumirea programului său de guvernare - „Integrarea Europeană: libertate, democrație, bunăstare”.**

În acest context, vom puncta cele mai importante, în opinia noastră, politici publice implementate în ultimii trei ani, precum și unele măsuri de instituționalizare și consolidare a acestui concept. În fiecare caz concret vorbim de un ansamblu de acțiuni, realizate de autoritățile administrației centrale sau locale ca răspuns la problemele și necesitățile întregii societăți și ale cetățenilor în parte, scopul acestor programe coordonate fiind îmbunătățirea mediului economic, social și cultural al oamenilor. Un rol esențial în acest proces i-a revenit și îi revine transparenței. Am

pornit de la necesitatea încadrării politicilor publice într-un sistem unic, fiind convingși că ele nu trebuie să depindă de durata mandatelor unei administrații sau ale politicianilor aflați la guvernare, ci să se materializeze în planuri strategice de dezvoltare pe termen lung a țării, de la a căror realizare să beneficieze cetățeanul.

Analiza ex-ante: decizii argumentate pentru politici publice de calitate

Un prim pas făcut întru realizarea actului consolidat de guvernare, bazat pe decizii argumentate, a fost instituționalizarea în administrația publică a R. Moldova a conceptului de analiză ex-ante, care stă la fundamentul luării deciziilor în lumea modernă și derivă din necesitatea formulării unor politici publice de calitate. Este vorba de parcurgerea, în procesul de formulare a oricărei politici publice, a cinci etape conexe: definirea problemei, stabilirea obiectivului, identificarea opțiunilor, analiza acestora prin prisma impactului fiscal, administrativ, economic, social, asupra sărăciei și a mediului, și, în definitiv, compararea opțiunilor și selectarea opțiunii recomandate. Pentru

a ajuta autoritățile publice a fost elaborat „Ghidul metodologic cu privire la evaluarea ex-ante a impactului politicilor publice” (<http://www.cancelaria.gov.md/lib.php?l=ro&idc=361>) - „instrumente și tehnici” utilizate în elaborarea politicilor publice și o serie de propuneri de politici publice.

Astăzi, așa cum se întâmplă în țările Uniunii Europene și nu numai, analiza ex-ante este indispensabilă actului de elaborare a politicilor publice în toate cele 16 ministere ale R. Moldova. Este abordarea prin care urmărim ca orice politică publică să răspundă la cele trei întrebări esențiale: **Este intervenția statului justificată? Există căi mai bune de a soluționa problema și de a atinge obiectivele stabilite? Cum pot fi mai bine utilizate resursele?** Fără identificarea răspunsurilor la aceste trei întrebări dispăre însuși temeiul ca o politică publică să fie adoptată... Totodată, suntem în plin proces de elaborare a „Ghidului cu privire la analiza ex-post a impactului politicilor publice”, care vizează etapa post-implementare din perspectiva gradului de îndeplinire a obiectivelor inițiale prin compararea acestora cu rezultatele atinse, cât și a impactului pe care îl are.

Transparența decizională: progrese semnificative în procesul de consultare

Consolidarea rolului societății civile este o condiție sinequanon a apropiării noastre de Europa, făcând totodată dovada unei societăți modernizate sănătoase. Astfel, consultarea celor care sunt afectați sau vizați de anumite politici publice și a celor care le vor implementa este esențială pentru calitatea documentului de politici și sporește șansele realizării cu succes a acestora. Drept care Guvernul a întreprins mai multe acțiuni care să asigure transparența în procesul decizional, având drept suport Legea privind transparența în procesul decizional, votată în 2008 și a cărei misiune e să asigure transparența la toate etapele de elaborare și adoptare a unei decizii. Înainte de toate, s-a optat pentru implicarea de facto, nu doar de jure, a societății civile în procesul decizional. Astfel, la inițiativa Guvernului, în ianuarie 2010 a fost creat Consiliul Național pentru Participare (CNP) - organ consultativ din care fac parte peste 30 de reprezentanți ai societății civile. Misiunea CNP este să contribuie la adoptarea deciziilor de politici

publice care să răspundă intereselor societății, prin oferirea de expertiză în elaborarea politicilor publice, prin monitorizarea și evaluarea implementării acestora și prin facilitarea implicării societății civile și sectorului privat în procesul de elaborare a deciziilor publice.

Monitorizarea respectării procedurilor de consultare a deciziilor relevă progrese importante în implementarea Legii privind transparența în procesul decizional: din numărul total al deciziilor adoptate în 2011 au fost consultate 84%, comparativ cu 83% în 2010 și doar 38% în 2009, când a fost introdus mecanismul de consultare. Pe parcursul lui 2011, ministerele și alte autorități publice centrale au recepționat peste 2970 de recomandări, 62% din care au fost incluse în proiectele de decizii.

www.particip.gov.md: portalul prin care îți poți ajuta Guvernul

O componentă inovativă a procesului de Transparență Decizională este portalul www.particip.gov.md. Lansat în toamna lui 2011, acesta a devenit un suport unic pe care ministerele și alte autorități publice centrale plasează, utilizând un modul

comun, proiectele de legi sau propunerile de politici publice. Având genericul „aici spui Guvernului cum ar fi mai bine”, acest portal este construit astfel, încât orice proiect de lege ori propunere de politici publicate pe pagina web a unei autorități publice să apară, automat, și pe www.particip.gov.md. Este ca o „bază de date comună”, utilă celor ce elaborează, implementează și monitorizează politicile publice, indiferent că reprezintă statul ori sectorul guvernamental. Având în față acest tablou general, vizitatorii portalului văd interconexiunile dintre deciziile sau politicile publice propuse spre adoptare, își pot expune opinia și veni cu sugestii.

Primul document propus spre dezbatere pe www.particip.gov.md a fost Strategia Națională de Dezvoltare (SND) „Moldova 2020”. La peste o lună de la publicarea proiectului Strategiei, Cancelaria de Stat a recepționat peste 250 de comentarii și propuneri din partea autorităților publice, ONG-urilor, mediilor academice, partenerilor de dezvoltare și - o spun cu bucurie! - din partea cetățenilor. De fapt, a fost un adevărat model de consultare publică pe diverse niveluri și în câteva etape.

Politicile publice sunt cele care stabilesc direcțiile și modalitățile de evoluție a unei țări

„Moldova 2020”: un document de politici care ne vor duce în „Europa 2020”

Inspirată, la nivel de concept, după modelul „Europa 2020” (Strategia Uniunii Europene de creștere economică, adoptată în 2010), SND „Moldova 2020: șapte soluții pentru creșterea economică și reducerea sărăciei” este primul document de planificare strategică pe termen lung pentru țara noastră. Adoptată de Parlament în iulie 2012, SND „Moldova 2020” e axată pe șapte priorități - Studii bune pentru carieră, Drumuri bune, oriunde, Finanțe accesibile și ieftine, Business cu reguli clare de joc, Sistem de pensii echitabil și sustenabil, Energie furnizată sigur, Justiție responsabilă și incoruptibilă - și vine să articuleze o viziune încheșată privind creșterea economică durabilă pe termen lung, având la temelie un studiu diagnostic al constrângerilor de creștere, respectiv o altă abordare.

Am afirmat, în repetate rânduri, în perioada pre și post-adoptare a Strategiei, că am ales să acționăm pe priorități și nu pe sectoare, cum am fost obișnuiți până nu demult, pentru a orienta eforturile Guvernului spre soluționarea celor mai critice probleme ce obstrucționează creșterea economică calitativă și incluzivă a țării. Iar, **dacă nu există creștere economică, nu putem vorbi de bunăstare nici în sectoarele care consumă resurse bugetare - cultura, socialul, mediul, sănătatea publică etc. -, nici despre un proces de integrare europeană dinamic și viabil.**

Rețeta bunei guvernări: învățăm să gândim cu câțiva pași înainte

Am detaliat SND „Moldova 2020” pentru că, în afară de faptul că are misiunea să schimbe la față și să europeanizeze R. Moldova, ea este și o dovadă a faptului că ne învățăm să gândim și acționăm nu doar pe termen scurt, ci și, mai ales, pe termen lung. Căci, repet, politicile publice și strategiile de dezvoltare nu trebuie să depindă de durata mandatelor unei administrații sau ale politicienilor aflați la guvernare. În acest context, țin să menționez că instituțiile publice au început să-și planifice activitatea pe termen mediu, elaborând programe de dezvoltare strategică proprii. Până în prezent, astfel de programe au fost definitive de 28 de autorități publice centrale, 19 instituții publice subordonate urmând să le finalizeze în curând.

Bineînțeles că mai există încă multiple bariere în instituționalizarea procesului de elaborare a politicilor publice. Una dintre acestea, bunăoară, a fost eliminată recent, prin abrogarea de către Cabinetul de Miniștri, la inițiativa Cancelariei de Stat, a 196 de hotărâri de Guvern, care stăteau la baza a 178 de politici și care nu mai sunt actuale. Acțiunea a fost precedată de o revizuire profundă a documentelor de politici, prin prisma relevanței și corelării cadrului strategic existent cu prioritățile naționale stabilite de Guvern. S-a constatat că unele hotărâri de Guvern au un termen perimat, altele și-au pierdut valoarea și nu mai sunt implementate, altele nu corespund rigorilor zilei ori vin în contradicție cu angajamentele și prioritățile Guvernului. Ca urmare a acestor modificări, se va obține o

îmbunătățire a calității documentelor de politici (conceptii, strategii, programe și planuri) și perfecționarea cadrului legislativ-normativ cu privire la documentele de politici. Pe viitor, vom urmări ca documentele de politici să fie elaborate într-o manieră unificată și să corespundă aceluiași rigori, astfel încât cei care implementează respectivele politici să vorbească în același limbaj și să acționeze având același deziderat - modernizarea statului Republica Moldova și bunăstarea cetățeanului ei.

O problemă este și lipsa capacităților de elaborare, implementare și monitorizare a politicilor publice, motiv din care instruirea funcționarilor de diferite ranguri și categorii rămâne o prioritate pentru Cancelaria de Stat. Aici se înscrie și organizarea unei serii de instruirii tematice pentru diferite categorii de funcționari din administrația publică centrală, și susținerea ministerelor în elaborarea strategiilor sectoriale de cheltuieli și a programelor bugetare - lucru ce contribuie la îmbunătățirea planificării bugetare. În prezent, susținem derularea unui curs de „Management performant al politicilor” pentru funcționarii publici din ministere.

În pofida problemelor, exemplele de mai sus fac totuși dovada înrădăcinării consecvente a politicilor publice în modul de a gândi și munci al administrației publice din R. Moldova, transpunând în practică esența acestui concept: **o decizie politică, luată de actori politici, de a utiliza anumite mijloace pentru a rezolva o problemă. Sunt patru componente-cheie ce alcătuiesc „rețeta bunei guvernări” - o guvernare întru binele țării și al cetățeanului, și al viitorului nostru european.**

POLITICILE PUBLICE ÎN BENEFICIUL CETĂȚEANULUI: EXPERIENȚE ESTONIENE

Tallinn, prima capitală europeană care oferă transport public gratuit

Cu puțin peste un milion de locuitori, Estonia a fost prima țară din lume care a introdus votul online, a oferit internet public gratuit și prima dintre fostele republici sovietice care a adoptat moneda euro. Din 1 ianuarie 2013, Tallinn va fi prima capitală ce va oferi transport public gratuit locuitorilor săi.

Introducerea transportului public gratuit la Tallinn a fost aprobată printr-un referendum local, în martie 2011, „pentru” votând 75% dintre locuitorii orașului. Strategia adoptată de baltici ține atât de coeziunea socială, cât și de preocuparea pentru mediu și crearea de oportunități economice, după cum a explicat primarul orașului, Edgar Savisaar. **„Familiiile cu venituri mici și cu copii au suferit cel mai mult în recesiune, iar transportul gratuit le va oferi mai multă mobilitate, va permite șomerilor să fie mai uniți și va promova comerțul, deoarece consumatorii se vor putea mișca mai liber”,** a afirmat el.

Decizia luată în capitala Estoniei reprezintă o premieră în ceea ce privește orașele mari ale lumii. În prezent, cel mai mare oraș care oferă un serviciu comparabil este Aubagne, din sudul Franței. Acesta din urmă numără însă doar un sfert din populația Tallinnului. Oamenii de știință din Suedia și-au manifestat deja entuziasmul cu privire la strategia Estoniei, susținând că este un experiment unic, ce va arăta și ce impact presupune o asemenea măsură.

Tallinnul are o rețea dezvoltată de mij-

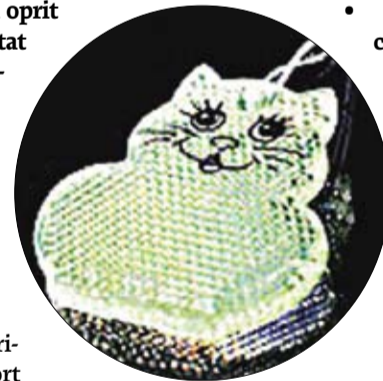

loace de transport în comun, cu rute de peste 700 km. Acesta este deja gratuit pentru diverse categorii sociale (doar 8% din pasageri plătesc costul întreg al biletelor). Transportul public gratuit va include atât rețeaua de autobuze, tramvaie și troleibuze, cât și călătoriile cu trenul și cu ferry-ul. Potrivit viceprimarului Tallinnului, în multe orașe europene transportul public primește deja subvenții. În Tallinn, veniturile din vânzarea biletelor acoperă 30-40% din bugetul anual pentru transport și subvenționarea restului n-ar fi o măsură atât de drastică pe cât pare.

După Financial Times (incont.ro)

„Fleacul” care salvează vieți

Iarna trecută, într-o seară, o fetiță și-a pierdut apărătorul. Eram la câțiva pași de ea. S-a îndepărtat rapid, cu mama de mână, dar, la un moment dat, s-a oprit și a început să caute agitat ceva. Ceva mic. Și însemnat. Copila își pierduse reflectorizantul, în „persoana” unui motănel mic, roz, care avea misiunea de a o proteja prin seară și întuneric. (...)

Pentru mine a fost ca o lecție. Nu purtam reflectorizant până atunci, dar îl port acum. Pentru că salvează vieți. Pentru că cei mici te aruncă să îl ai. Pentru că ești amendat, la urma urmei, dacă ești prins fără de el, întrucât din ianuarie 2011 reflectorizantele pentru pietoni sunt obligatorii, pe timp de noapte, în Estonia.

Ce este reflectorizantul pentru pietoni? Un „fleac” ce salvează vieți. Un obiect de dimensiuni mici care, prin faptul că reflectă lumină, are menirea de a proteja pietonii care se deplasează pe timp de noapte. În mod normal, în întuneric, un șofer care conduce cu faza scurtă a luminii va observa pietonul de la o distanță de 25-30 m care, în condiții meteo nefavorabile, devin 15-20 m. La o viteză de 80 de km/h, ar fi nevoie de 1,3 secunde pentru a vedea pietonul și pentru a reacționa. Cam puțin. Reflectorizantul însă, în atare situații, este văzut de la o distanță de 150 m, ceea ce îi va permite șoferului să reducă viteza și să evite o nenorocire. Iată și câteva argumente în plus:

- Îl ai mereu la îndemână, odată ce își găsește loc și în cele mai mici buzunare.
- Este ieftin, dacă nu chiar gratis, în condițiile în care multe instituții/companii îl folosesc drept obiect promoțional.
- Sporește de opt ori șansele ca pietonul să fie observat pe timp de noapte.
- Salvează vieți prin simpla atașare de haine sau de geantă.

Recent, și în R. Moldova a început să fie promovată securitatea rutieră prin purtarea reflectorizantelor. Similar Estoniei, campania de promovare a reflectorizantelor a început din școli, pentru că, spun specialiștii, copii sunt cei mai buni profesori. Dacă i-ai convins că trebuie să poarte reflectorizante, ei vor cere asta și părinților. Iar argumentul definitiv îl regăsim în graficul situației pe drumurile estoniene, în contextul implementării acestei campanii.

Viorica Guzun
(viorica.guzun.md/?p=224)

INTELECTUALI DE MARCĂ, PENTRU VIITORUL TINERILOR

Mai multe personalități europene îndeamnă liderii UE să sprijine Erasmus

Peste 100 de personalități europene din lumea artei, învățământului, literaturii, economiei, filozofiei și a sportului au semnat o scrisoare deschisă adresată șefilor de state și de guverne din UE, în sprijinul programului de schimb de studenți Erasmus, aflat în pericol (vezi „Obiectiv European” nr. 2/26 octombrie).

Potrivit unui comunicat emis de CE, printre semnatarii, care provin din toate statele membre ale UE, se numără regizorul spaniol Pedro Almodovar, Sandro Rosell, președintele FC Barcelona, profesorul Christopher Pissarides, laureat al Premiului Nobel și mai mulți campioni olimpici, printre care și românul Ivan Pațai-kin. Ei se fac ecoul unor preocupări legate de faptul că atât locurile pentru studenți din cadrul schemei, cât și bursele ar putea fi reduce drastic din cauza disputelor cu privire la bugetele pentru 2012 și 2013 ale UE. Programul se confruntă deja în acest an cu un deficit de 90 de milioane de euro și există temeri că situația se va înrăutăți în 2013.

În ultimii 25 de ani, Erasmus a permis unui număr de aproximativ trei milioane de tineri europeni să studieze în străinătate. Mai recent, Erasmus a sprijinit și stagii în întreprinderi din străinătate. O întreagă generație a învățat ce înseamnă a trăi și a lucra alături de persoane dintr-o altă cultură, precum și a-și dezvoltat competențele și versatilitatea, care sunt vitale pentru piața modernă a muncii, grație acestui program. Amenințarea la adresa programului nu putea veni într-un moment mai rău pentru tinerii europeni. Șomajul în rândul tinerilor cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani a crescut cu jumătate de la începutul crizei și, în prezent, unul din cinci tineri europeni (adică peste cinci milioane de persoane) nu are un loc de muncă.

În scrisoare se avertizează că, dacă bugetele 2012 și 2013 ale UE nu sunt suficiente pentru a respecta promisiunile făcute deja tinerilor pe baza unor angajamente adoptate în prealabil, „este

Foto: www.vub.ac.be

posibil ca mii de studenți să rateze o experiență care le-ar putea schimba viața”. Semnatarii cer ca investițiile în educație și formare să constituie nucleul reacției la criză a Europei, evidențiind și planurile Comisiei privind sporirea oportunităților de care dispun tinerii pentru a-și dezvoltat competențele și capacitățile necesare în vederea angajării în cadrul noului program „Erasmus pentru toți”, ce urmează să fie lansat în 2014. În concluzie, se precizează că: „Erasmus pentru toți va costa mai puțin de 2% din bugetul total al Uniunii Europene. În următoarele săptămâni, dume-neavoastră, șefii de guverne ai UE, veți avea o ocazie

unică în viață de a aproba noul program și de a-i aloca resursele de care acesta are nevoie. Tinerii noștri merită acest lucru. Este în joc viitorul nostru”.

Androulla Vassiliou, Comisarul european pentru educație, cultură, multilingvism și tineret, a salutat publicarea scrisorii. „De 25 de ani, programul Erasmus schimbă viețile tinerilor și le deschide noi orizonturi. Îi doresc viață lungă! Tinerii au trebuit să ducă greul crizei. Acum, mai mult ca niciodată, ei au nevoie de ajutorul nostru. Sunt mândră și mișcată de faptul că atât de mulți oameni, cu preocupări atât de diferite, au ieșit în față pentru a-și declara sprijinul pentru programul Erasmus”.

(S. B.)

Luminițele Crăciunului au inundat Europa

Spiritul Crăciunului și-a anunțat deja prezența în Europa, prin vitrinele și străzile împodobite cu mii de luminițe, dar și prin târgurile tradiționale, ce și-au instalat corturile în piețele orașelor. Iată un top al acestora, după www.viza.md.

GERMANIA. În vechiul oraș bavarez Nürnberg, printre casele îngrijite ca niște jucării, la sfârșitul lunii noiembrie apare una dintre cele mai mari piețe de Crăciun din Europa. Zgomotoasă și parfumată, ea oferă decorațiuni pictate de mână, turte dulci, biscuiți și vin fierț. Tot în Germania, la Köln, mai multe bazaruri de Crăciun încep să lucreze simultan la sfârșitul lui noiembrie. Alter Markt găzduiește un carusel frumos amenajat, iar în fața catedralei din Köln apar sute de pavilioane mici cu o varietate de cadouri lucrate manual.

AUSTRIA. Pe străzile din Viena, în decembrie, se deschid o mulțime de târguri, dar cel mai mare dintre acestea îl veți găsi în fața Primăriei. De obicei, în aceste zile, orașul se transformă într-un calendar gi-

gant: o lună înainte de sărbătoare, ferestrele sale gotice sunt astupate cu imagini uriașe, pe care oamenii le scot una câte una, numărând zilele până la Crăciun.

ELVEȚIA. 150 de tarabe pline de culoare sunt situate în sala spațioasă a Gării din Zurich. Peste acestea plutește aroma de castane prăjite, cârnați și raclette topit.

FRANȚA. La Paris, burghezii autohtoni preferă, de obicei, piețele de Crăciun de pe bulevardul Saint-Germain. Aici, în corturile plasate de-a lungul străzii se vinde totul - de la eșarfe, mănuși și berete până la dulciuri. Turiștii însă, de cele mai multe ori, aleg pentru cumpărăturile de Crăciun iarmarocul de pe Champs Elysées.

DANEMARCA. Cel mai bun iarmaroc danez îl găsiți în grădinile Tivoli din Copenhaga. Aici merită să veniți pentru a cumpăra pulovere călduroase, covoare colorate, lumâ-

nări decorate, săpunuri și bijuterii de argint.

BELGIA. Orașul medieval flamand Bruges se transformă într-o piață mare deja în a doua jumătate a lunii noiembrie. În piețe răsună muzică live, peste tot sunt întinse corturi, iluminate multicolor, se vinde celebra ciocolată belgiană și nu numai. Iar la Mechelen, pe piața principală (Grote Markt) înconjurată de case asemănătoare cu turtele dulci, se desfășoară iarmarocul „pentru ai săi”, unde poate fi gustată bere locală, dar și dulciuri și o casetă mică elegantă de ciocolată belgiană superbă.

CEHIA. Cele mai importante târguri de Crăciun din Praga sunt Locul Vechi și Piața Vaclav. Aici merită a fi cumpărate cadouri din sticlă de Boemia, ceramică, bijuterii cu granate, decorațiuni ușoare din paie pentru Pomul de Crăciun, pot fi gustate cârnați, bere și vin fierbinte.

ESTONIA. Sute de vânzători comercializează, în piețele din Tallinn, tot felul de mărunțișuri: pălării de fetru, pături, pulovere tricotate calde și jachete și, desigur, delicatose de producție proprie - prăjituri și varză murată. Estonienii susțin că anume în orașul lor, în 1441, a fost instalat primul în Europa Pom de Crăciun.

(A. 5)

MAGAZIN CULTURAL

RUBRICĂ DE SILVIA BOGDĂNAȘ

Premiul European pentru literatură i-a revenit rusului Vladimir Makanin

Premiul European pentru literatură, instituit de municipalitatea Strasbourgului cu sprijinul Ministerului Culturii din Franța, a fost acordat în acest an prozatorului rus Vladimir Makanin, un reprezentant al „școlii de la Moscova, care descrie grotescul vieții cotidiene și trăsăturile psihice ale personajelor ce se îndepărtează de doctrina artistică oficială a realismului socialist”. Născut în 1937, la Orsk, în regiunea Ural, Makanin a studiat matematica și cinematografia înainte de a publica, în 1965, romanul său de debut, „Linia dreaptă”. Este autorul unor romane de răsunset, dintre care se evidențiază „Underground sau un erou al timpurilor noastre” și „Asan”. A publicat până în prezent 33 de cărți și este laureat al Premiului de Stat al Rusiei.

The Royal Philharmonic Society își va celebra bicentenerul expunând „Oda bucuriei”

Societatea Filarmonică Regală - asociația muzicală britanică ce l-a angajat pe Beethoven să compună „Simfonia a 9-a” - a anunțat că își va celebra bicentenerul, în 2013, prin expunerea, pe ambele țărmuri ale Oceanului Atlantic, a manuscrisului „Ode bucuriei”. Înființată la Londra în ianuarie 1813, The Royal Philharmonic Society va organiza un concert în care va fi interpretată ultima simfonie compusă de Beethoven, dar și compoziții moderne, și își va digitaliza arhivele expuse la British Library. În cadrul expozițiilor de la New York și Londra vor fi prezentate manuscrise cu simfonia ce include „Oda bucuriei”, o temă care a devenit ulterior un simbol al păcii mondiale și al libertății, dar și imnul oficial al Uniunii Europene.

Placido Domingo a primit Inelul de Onoare

Tenorul spaniol Placido Domingo a fost recompensat cu cea mai înaltă distincție acordată de Opera din Viena (Staatsoper) - Inelul de Onoare - pentru cei

45 de ani de prezență a artistului pe scena vieneză. Pe 14 noiembrie, la finalul unei reprezentanții a operei „Simon Boccanegra” de Verdi, în care a interpretat rolul principal, tenorul Placido Domingo, în vârstă de 71 de ani, vizibil emoționat, a primit Inelul de Onoare, pe scena principală de la Staatsoper. Domingo a debutat pe scena de la Staatsoper pe 19 mai 1967 în rolul principal din opera „Don Carlo” de Giuseppe Verdi și, de atunci, a cântat pe aceeași scenă de 190 de ori. În plus, tenorul spaniol a avut alte 34 de apariții la Opera din Viena în calitate de dirijor.

Imre Kertesz, premiant Nobel pentru Literatură în 2002, donează Berlinului arhivele sale literare

Scritorul maghiar Imre Kertesz, câștigător al Premiului Nobel pentru Literatură în anul 2002, a donat Academiei de Arte din Berlin arhivele sale literare, au

anunțat autoritățile germane, care consideră că acesta este „un gest de încredere și reconciliere” din partea supraviețuitorului Holocaustului. „Imre Kertesz este în același timp martor și voce literară care se opune uitării”, a menționat într-un comunicat ministrul federal al Culturii, Bernd Neumann. Imre Kertesz, de 83 de ani, s-a născut la Budapesta, într-o familie evreiască. În 1944, când avea 15 ani, a fost deportat la Auschwitz, apoi la Buchenwald, și eliberat în 1945. Actualmente locuiește la Berlin. A scris, printre altele, „Ființă fără destin”. Opera sa este inspirată din experiența din lagărele de concentrare, la fel ca și scrierile italianului Primo Levi, ale spaniolului Jorge Semprun sau ale americanului Elie Wiesel.